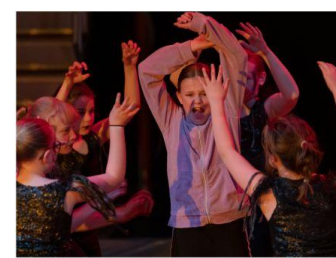
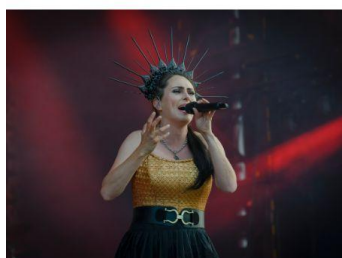
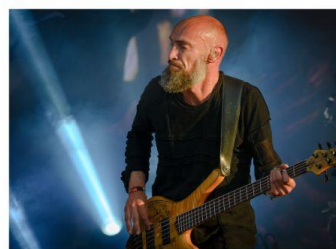

Tankar kring

FOTOGRAFERING

koncert & show

må-foto
allt & alla har något vackert i sig

Inledning

Jag har fotograferat konsert och vissa andra evenemang under 15 års tid. För min del handlar det om att fotografera det jag själv tycker är bra av någon anledning. Visst skulle jag kunna ta ett uppdrag och fotografera någon som jag inte själv har någon koppling till och det skulle antagligen bli helt ok, men det där lilla extra i bilderna kommer när man rycks med och förundras över det som sker på scenen. I den här skriften kommer jag koppla till mina erfarenheter och kunskaper jag fått genom åren och främst genom fotografering på olika festivaler i fotoduket till cirkusföreställningar i tält eller på annan plats. Jag tänker att min kunskap går att omsätta i flera olika liknande sammanhang.

Utrustning

Utrustning är alltid en "känslig" fråga. Det handlar om allt från pengar till att det är inte utrustningen som är det viktiga osv. Visst sitter själva grunden i fotografering i ögat och din personlighet. Du kan ju inte fotografera bättre med en bra utrustning, men kan du redan fotografera kan du få högre kvalitet på dina bilder med rätt utrustning. Hur väl du ser de där ögonblicken och hur du får kontakt med folk men såklart spelar utrustningen roll i vilken kvalitet du kan få på dina bilder och hur du kan jobba rent fysiskt på plats.

Personligen är jag svag för porträtt och att verkligen se känslor och inlevelse i mina bilder. Jag vill komma nära och ge den som beskådar bilden känslan av att de exklusivt vore där på plats. Ofta handlar det också om att ge ett helhetsintryck, kanske hela bandet på scenen eller publikhavet som står i ryggen på dig eller bilder på omgivningen. Det här betyder att jag behöver lite olika alternativ och beroende på om man gillar att köra zoom eller fast optik så får man tänka till lite själv men mitt tips är att ha följande utrustning.

1. Kamera med fullformatssensor: Jag kör en Nikon Z6 men det finns många märken och alternativ både nytt och begagnat. Att jag valt just en fullformatare är av flera olika anledningar men om bilden ska användas till utskrifter eller säljas vidare så är det nästan ett måste. Eftersom man ganska ofta fotograferar i mörka miljöer eller nattetid när man fotograferar konserter så kräver det ofta en högre ISO. Du får betydligt mycket mindre brus på en fullformatare så där är en anledning till. Andra saker som jag tycker är viktigt är att kameran har många snabbknappar på kamerahuset istället för att man måste gå in i menyer under en pågående konsert, och det hänger ofta också ihop med en lite dyrare kameramodell.
2. 24-70mm f2.8 En bra zoom som tillåter både vidvinkel och lite inzoomning. Det här passar bra om du är fysiskt nära scenen och kan komma nära bandet/uppträdandet eller om du behöver ha bilder på hela bandet/scenen. Jag kanske använder det här objektivet på 1 av 3 låtar. Jag tycker även det här är enklast att använda när man gått ur fotoduket och fotograferar miljöer eller personer på evenemanget. Att jag väljer ett objektiv med bländaren 2.8 är såklart för att ha ett så ljuskänsligt objektiv som möjligt. Om jag kan blända ner så behöver jag inte höja ISO lika mycket. Det finns ännu bättre bländaralternativ men då stiger priser för mycket tycker jag. Att sen ha en s.k. fast bländare, dvs att du kan behålla din storlek på 2.8 genom hela zoomomfånget är det absolut bästa, annars måste du ändå höja

ISO om du väljer att zoom in. Ska man ändå ska köpa ett objektiv i den här klassen är det bättre att spara lite längre och betala mer och tänka på allt så det verkligen blir rätt från början. Du kommer antagligen ångra dig senare annars. Jag har ett **Sigma 24-70 2.8 DG OS HSM Art**. Jag gillar sigmas optik och trots att det är lite tungt levererar det knivskarpa bilder och en gryn kvalitet om inställningar och förhållandena är rätt.

3. 70-200mm f2.8 Är den perfekta brännvidden för porträtt och i vissa fall i helfigur ända fram till ansiktsporträtt lite beroende på avstånd till scen såklart. Här är det extra viktigt med det låga bländartalet och att kanske både objektiv och kameran har bildstabilisering. Ju mer du zoomar in, ju känsligare blir bilderna för rörelseoskärpa. En liten extra snabb slutartid här är inte fel. Tidigare använde jag en fast 150mm från Sigma som gav grymma porträtt men eftersom det var fast så måste jag själv flytta mig eller vara beredd då artisten gör det för att växla mellan helfigur eller ansiktsporträtt. Nu kör jag istället **Sigma 70-200 2.8 DG Sport**. Det här är ett grymt objektiv på flera sätt, skärpan, det låga bländartalet, bildstabiliseringen i objektivet och möjligheten att justera och uppgradera det via Sigmas USB-docka.
4. Övrig utrustning som kan vara bra att ha är extra batterier, rengöringsdukar, blåsbälg, extra minneskort, regnskydd, en blixt (för personer på området, ej för konserten). Kablar för överföring, laptop, hårddisk, huvudvärkstabletter och öronproppar. Mobiltelefon med t.ex. app (sweden rock festival), spelschemat och kontaktuppgifter till pressansvarig eller liknande kontakt. Det finns en massa fler saker som underlättar för en din fotografering men de kanske är mer personbundna och där får du tänka till själv.

Hur börjar man fotografera konserter/Festivaler?

Alla är vi nybörjare någon gång och då kan det vara svårt, men långt ifrån omöjligt. I dagsläget har jag så många bilder, erfarenheter och referenser att det inte är några större problem att få pressackreditering/fotoväst men det är inte en självklarhet. Det finns många duktiga fotografer som vill ha samma möjlighet. Det är extra svårt för dig som är i början av din "karriär" när man kanske inte har några bilder att visa. Då måste du kunna prata lite för dig och ge arrangören en anledning till att de ska ge just dig chansen. En sak kan vara att ge arrangören fri tillgång till dina bilder efter konsert/festival/Show. Men jag tror det absolut bästa är att du kan ge arrangören en trevlig och inbjudande bild av dig själv, utan att verka dryg eller måla upp dig själv för stort. Visa hänsyn och respekt mot arrangörer och läs på om både **GDPR** och **upphovsrättslagen** så du är kunnig om dina bilder. Att vara för frikostig kan ju ge bilden av att man inte vet vilka rättigheter och skyldigheter du som fotograf har eller att man inte verkar bry sig om värdet på såväl bilder som dina kunskaper.

Du har i stort sett två sätt att gå tillväga på om du vill fotografera en konsert/show/eventemang lite beroende på vilken typ av arrangemang det är såklart. Antingen kontaktar du artistens manager eller pressansvarig och kan få tillstånd att fotografera den vägen, eller så kontaktar du arrangören av evenemanget och det kan se lite olika ut. Det kan vara ett eventbolag, en förening, ett företag eller liknande men den vägen är oftast enklast tycker jag. De flesta festivaler och konserter har en pressansvarig och en färdig sida eller mailadress dit du söker din ackreditering. Oftast vill de ha uppgifter som namn, uppdragsgivare, var bilderna ska användas

och liknande. Här får du tänka till lite eftersom du oftast själv är uppdragsgivare så har du en hemsida eller konton på sociala medier är det bra att kunna dra ut statistik över följare och trafik på sidan. Men som jag nämnde förut. Sälj in dig själv som en trevlig prick är en bra början och varför inte dra nytta av att du är nybörjare och gärna skulle vilja ha chansen att få prova på det här via just “den utvalda arrangören”.

Väl på plats gäller det att ha kolla på några saker. För det mesta skickar arrangören ut mail i god tid med kontaktuppgifter och regler för fotografering osv. Det mest vanliga är att man får fotografera de 3 första låtarna på en konsert och utan blixtråb då men det här kan variera beroende på allt från pyroteknik till band som enbart använder sin egna fotograf m.m. så var uppmärksam. Du har nästan alltid tillträde “backstage” eller på “VIP” och till pressrummet. Här finns den chans att vila upp sig lite mellan framträdanden, dricka, äta mat och faktiskt föra över bilder osv vid en arbetsplats. Det sista nyttjar jag sällan då jag fotograferat utan en tidspress på bilderna men det kan se olika ut. Håll koll på spelschemat och var på plats vid fotoingången någon kvart innan konserten börjar.

Jag på festivalområdet på Skogsröjet i väntan på nästa band.

Se ljuset eller bristen på det

Som vanligt när du fotograferar så är det bra om du kan lära dig att läsa av ljuset, eller bristen på ljus i den miljö du ska fotografera. En av de svårare sakerna på konserter och andra evenemang är att ljuset förändras hela tiden. Det rör sig ofta och ändrar färg och styrka. Om man har tur så används vit spotlight på frontmännen eller där det händer något på scenen, då kan du exponera efter det ljuset. Det kan dock även vara lite förrädiskt med spot om den inte används hela tiden eller om den justeras i styrka.

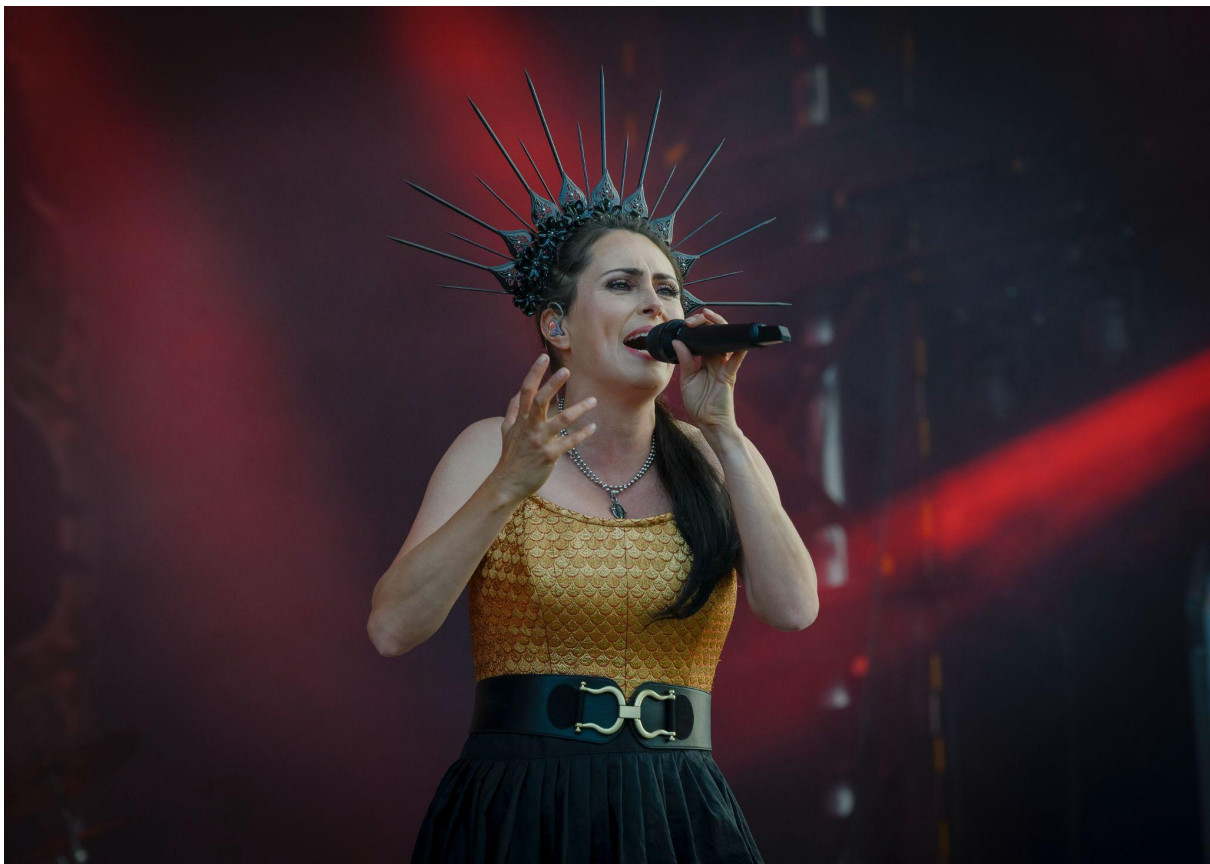

Under konserten med Alice Cooper på Skogsröjet fanns det bra spotlights under konserten. Då spelar det ingen större roll var artisen står. Det blir alltid OK ljus.

Inställningar

Mitt tips är att du använder manuellt läge på kameran och sätter ljusmätningen på Spotmätning. Det viktigaste är att få det bra exponerat just där du fokuserar, vilket jag antar oftast är ansiktet på en artist. Jag föredrar även att ha lite underexponerat hellre än överexponerat eftersom jag tycker det är lättare att "rädda" de bilderna. Oftast blir det ju underexponerat för att slutartiden är lite för snabb, men då har du i alla fall fruset motivet skarpt förhoppningsvis. Det är vanligt att man ligger precis på gränsen för en för lång slutartid eftersom man sällan vill höja ISO mer än nödvändigt och du antagligen redan har bländat ner till f2.8 (eller ditt lägsta f-tal).

Om du har ett relativt fast ljus får du helt enkelt lära dig se när artisen rör sig var det är bäst att välja att fotografera. När hen träffas av bäst ljus helt enkelt. Det är lätt att bli för skjutglad och knäppa massor av bilder för man rycks med i musiken och situationen och visst ska man ta många bilder, men jag blir mer och mer sparsam och vet när det blir bäst att fotografera. Du får ju ett lite mindre urval att välja bland sen men som sagt. Ta många bilder, men inte för många.

Konsert med Within Temptation under en eftermiddag på Sweden Rock festival. Här har du fördelen att det fortfarande är ganska ljust ute.

När ska du knäppa bilden?

Här finns det en hel del typiska bilder där man såklart ska haka på för det är många som älskar de klassiska poserna som många artister ger dig som fotograf. Gitarrsolona och pekningar mot kameran/publiken. Ofta går ju saker ganska fort och du har lite tid att planera och en hel del får man chansa. Jag brukar försöka stå på varje sida av scenen och i mitten under de olika låtarna för att "Täcka upp".

Försök tänk på bakgrunden. Är det rörigt, eller rent? Se till så det inte sticker in mikrofonstativ i huvuden på artister osv. Trots allt att tänka på här så ska du ändå försöka slappna av och har du stort minneskort så ta massor av bilder. Det blir ju jobbigt att gå igenom sen kanske och det kan kännas tufft att slänga bilder och välja ut de bästa. Men ju fler du tar, ju större chans är det att du får många häftiga bilder. Under årens lopp lär man sig läsa av kroppsspråk och olika band och då kan man minimera bilderna avsevärt och få mer kvalitet mot kvantitet.

Gitarristerna i Accept på Sweden Rock festival peppar varandra. svårt att se på den här bilden kanske men minspelet är väldigt underhållande.

Jag tycker att du måste hitta din stil och det du tycker är bäst med just konsertbilder. Visst gillar jag de där cool bilderna, poserna och ljuset men sen är jag svag för närbilder, porträtt på ansiktsuttrycken. Glädjen (eller irritationen) mellan de på scenen. Att spela i band kräver kommunikation och det är så kul att läsa blickar, nickningar och rörelser som i alla fall jag gillar att få på bild eller kommunikationen med publiken och de som faktiskt spexar och bara stortrivs i sin roll på scenen.

Passa på att fotografera när det finns pyroteknik på scenen. Här är Amaranthe på Sweden Rock Festival som använde massa coola eldeffekter.

En annan sak som jag älskar men tyvärr tappar lite när jag är iväg är ju alla underbara besökare på en festival eller konsert. Hängivna fans som gjort sig fina och som strålar av lycka och glädje. De poserar oftast mer än gärna framför din kamera och berättar vilket band som är "bäst". Publikbilder är minst lika häftiga som konsertbilderna. Det kan ske i publikhavet framför scenen eller på området mellan/under konserter.

En del av festivalområdet på Sweden Rock Festival en sen eftermiddag.

Du kommer säkert bli stoppad med din kamera ett flertal gånger av folk som vill bli förevigade, men var inte rädd att själv fråga heller de som du tycker sticker ut lite extra. Det är här det kan vara bra att ha med sig en liten blix, beroende på tid på dygnet. Använd naturligt ljus så länge det går. Du får vara lite bökgig och be folk flytta sig och ändra plats där du ser att ljuset funkar.

Härligt gäng på Sweden Rock Festival som ville bli förevigade av mig.

Konsert inomhus

I stort sett gäller samma saker för en konsert inomhus. Du måste ha tillstånd och kontakt med arrangör eller en pressansvarig. Du fotograferar de tre första låtarna och sen måste du gå ut och hem. På en festival har du förmånen att stanna kvar. Det är inte helt ovanligt att det är ännu mörkare inomhus eftersom det är i en sluten lokal så hög ISO krävs och om du ligger på gränsen på slutartiden utomhus så gör du det definitivt inomhus. Bli inte för ivrig och fotografera inte när artisterna rör sig som mest. Vänta på posen som oftast håller i sig någon sekund innan hen far vidare till nästa.

Här fotograferade jag Europe i Flygeln i Norrköping. Jag fick höja ISO ganska rejält. Kul att Joey nästan försöker grabba tag i mig.

På en inomhuskonsert är det kanske mer ovanligt att fotografera gästerna, men visst kan det fungera i fotodiket och ut över publikhavet. Men det är inte heller helt ovanligt att fotodiket inomhus är begränsat. I arenorna är det väl tilltaget och fungerar lika bra som på festivaler, men i vissa konserthallar och lokaler har jag haft det extremt trång, eller att jag måste välja en sida och bara kan röra mig på ett par tre kvadratmeter, och definitivt inte byta sida av scenen under konsert. Jag tycker att man med absolut största respekt dock kan meddela eventuell publik att jag fotograferar så jag ställer mig lite i vägen ett tag nu. De flesta köper det, men märker man att personen är måttligt road så gör det väldigt kort tid eller avstå. Det är i slutänden ändå ditt rykte det handlar om och din möjlighet att få fotografera fler konserter. Men som sagt. Du är där i din yrkesroll, inte som åskådare.

Cirkus/Evenemang

Jag har som medlem i Norrköpings ungdomscirkus i femton år haft möjligheten och äran att få fotografera föreställningar och artister till planscher och reklam m.m. Det är ganska speciellt men väldigt häftigt. För min del så började det i mer eller mindre katastrof där jag var tvungen att kassera mer än hälften av bilderna till att idag lyckas riktigt bra. Men vad är det som gör det hela så svårt då?

Scenshower och evenemang ute är inga problem men om jag går till föreställningar i cirkustält så händer något. Precis som vid konsert inomhus så är det väldigt mörkt i tältet och enbart ljuskällor i form av lampor. Du får absolut inte använda blix. Lamporna är relativt statiska men vissa rör sig (som tex spotlightsen) och det resulterar i att de som träffas av en lampa blir väldigt ljusa, eller kanske jättebra exponerade men då blir de stackare som inte träffas av någon lampa väldigt mörka. Eftersom det även finns en slags handling och syfte med varje nummer så är alla nummer olika ljusstarka. Vilket gör att du kanske bör vara beredd att ändra ISO under föreställningen och t.o.m. under ett nummer. Här kommer även "spoten" in igen som kan vara din bästa vän och rädda dina mörkaste bilder men även vara en fiende som fräter ut alla detaljer i en redan bra exponerad bild. I många kameror nu för tiden finns "tyst läge" vilket är fantastiskt men med en stor VARNING. Det innebär att du fotar med elektronisk slutare vilket gör att ledljusens uppdateringsfrekvens kan synas på bilderna i form av ränder. Så var uppmärksam.

Ett sätt att "rädda" bilder med hög ISO och mycket rött ljus är att göra bilden svartvit.

Det här kanske låter lite som ett omöjligt uppdrag och ja, det är svårt och kräver både träning och kunskap. Precis som vid vilket konsert- och evenemangstillfälle som helst så måste du ju ha tillstånd att fotografera. I cirkusens fall måste jag prata med marknadsansvarig/starter på cirkusen för att veta om det är OK och vad jag måste tänka på. Var kan jag vara för att inte vara i vägen osv för artister, rekvisitörer och publik. Men om du får ditt tillstånd är mitt tips att be om att få flera dagar, inte bara en föreställning. Om det går att lösa är det just det som är din väg till bra bilder.

Som medlem har jag som sagt haft förmånen att se både nummerträningar, teknikrep, genrep och sen samtliga föreställningar. Det gör att jag lär mig numren. Jag vet vilka artister som är vart på scenen i de olika numren. Jag vet vilka trick de gör och om de är högt upp och bör fotograferas i porträttläget eller om det är en bred pyramid som bör fotograferas i landskapsläget. Jag vet även vilket objektiv som gör sig bäst för de olika numren och hur ljuset i respektive nummer ser ut. Det här gör att jag är trygg och att jag kan planera plåtningen på ett helt annat sätt än de som kommer och fotograferar en föreställning. Då far ofta kameran hit och dit och bilderna blir suddiga.

Efter en varm och kämpig uppbyggnad av pyramiden sträcker artisterna upp och ler. Då knäpper jag bilden.

Det är även en balansgång med när bilden ska knäppas här. Om ljusförhållande är bra och du har ett bra, ljuskänsligt objektiv i rätt brännvidd så går det att frysa hopp och volter. Men är det mörk och din utrustning inte klarar det så är det bara att acceptera det och då måste man lära sig att fotografera när artisten står still i en pyramid, eller sträcker upp för tack efter en volt/hopp. Det är lätt att dras med av farten och fota som en tokig men ofta resulterar det i en massa bilder med rörelseoskärpa som inte går att använda sen.

Jag byter sällan eller aldrig objektiv under en föreställning. Om jag fotograferar flera shower så turas jag om helt enkelt. En föreställning använder jag 24-70 och då får jag helheten, hela cirkusgrupperna, sluttacket, höga pyramider och takaktiviteter som ring och tyg utan problem. Nästa föreställning använder jag 70-200 och då kan jag zooma in enskilda personer eller små grupper i gruppen. Jag kan ta porträtt och mer närgångna bilder som visa koncentrationen och kraften när man bygger pyramider eller hänger i ett tyg. Sen skiftar jag så men låter nog 70-200 få vara med på ett antal fler föreställningar eftersom jag gillar de bilderna mer.

Vänster: Ringnummer fotograferat med 70-200 för att få artisten i fokus och minimera intryck från publik och cirkustält. Höger: Ett högt hopp där en ljuspunkt på tältduken bakom artisten gör en häftig effekt i bilden.

Slutsats

Jag funderar på vad det är som gör att jag har konsert och evenemangsfoto som en av mina favoritgenrer och jag tror det landar i att det är så mycket glädje i bilderna. Artister är glada för att få uppträda, publik är glada för att få se artisterna. Det handlar även om prestation och någonting om att det är "på riktigt". Det märks att de flesta gillar att vara med på bild och det är liksom inget krångel. Det handlar såklart även om att jag älskar musik, särskilt rock, jag har spelat själv och kan lätt associera till musik. Visst blir det långa dagar under festivaler och rätt tungt att släpa på kameran och objektiv mm under flera dagar, men det är värt varenda sekund.

Så gillar du att fotografera under de här förhållandena och den utmaningen som det kan innebära både tekniskt och kunskapsmässigt så tycker jag absolut att du ska börja att prova dig fram lite. Följ evenemangskalendrar och håll koll på vad som sker i din närhet, både stort och smått. Har du frågor och funderingar kring det konsertfotografering så hör av dig.

Bildexempel

Vänster: Dropkick Murphys dragospelare med ordentlig inlevelse, Sweden Rock Festival. Mitten: Michael Poulsen med sitt Volbeat med motljus från spot-tornet och publiken i bakgrunden från Sweden Rock Festival. Höger: Vic Zino gör "ajabaja" till publiken på Skogsröjet.

Vänster: Stämmingsfull bild i rätt dåligt ljus och mycket rök. Gjorde sig bättre svartvitt. Mercyful Fate på Sweden Rock Festival. Höger: Ralf i Mustasch vilar sig lite mot gitarristen på Skogsröjet.

Fyra kvinnor högt i cirkustältet. Mycket rött ljus och ganska svagt ljus gav en hög ISO. Fotat med vidvinkel för att få med alla. Mitten: Hammerfall På Skogsröjet spexar loss. Höger: UDO´s gitarrist kör den klassiska "peka-på-publiken-poseden".